LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijai

Nr.
Į 2026-06-18 Nr. P7/26-049

Kopija
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai,
Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

DĖL LAIKINOJO NEDARBINGUMO PAŽYMĖJIMŲ IŠDAVIMO IR KONTROLĖS SISTEMOS TOBULUMO

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija), išnagrinėjusi 2026 m. birželio 18 d. Jūsų kreipimąsi dėl laikinojo nedarbingumo pažymėjimų išdavimo ir kontrolės sistemos efektyvumo, pagal kompetenciją teikia informaciją apie laikinojo nedarbingumo kontrolės teisinį reguliavimą.

Siekiant užtikrinti racionalų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų panaudojimą, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 32straipsnio 1 dalies 2 ir 15 punktuose įtvirtinta Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) pareiga užtikrinti socialinį draudimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų socialinio draudimo išmokų ir kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas Fondo valdybos teritoriniams skyriams, teisingą apskaičiavimą, skyrimą, taip pat organizuoti ir vykdyti asmenų, kuriems ligos išmokas, negalios (netekto darbingumo) pensijas ar kitas išmokas iš valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ar valstybės biudžeto moka Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – Fondas) administravimo įstaigos, neįgalumo lygio, laikinojo nedarbingumo ar dalyvumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko ar termino nustatymo pagrįstumo ir teisėtumo tikrinimus, tais klausimais teikti metodinę ir praktinę pagalbą Fondo

Biudžetinė įstaiga
A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius
Interneto svetainė: https://socmin.lrv.lt
Tel. +370 5 266 4201
E. pristatymas: 188603515
El. p. post@socmin.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188603515

administravimo įstaigoms. Remiantis Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 34 straipsnio 13 punktu, Fondo valdybos teritoriniams skyriams pavesta kontroliuoti nedarbingumo pažymėjimų išdavimo ir tęsimo teisėtumą bei pagrįstumą (laikinojo nedarbingumo nustatymo teisėtumą ir pagrįstumą).

Be to, vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 34^1 straipsnio 1 dalimi, prižiūrėdama neįgalumo lygio, laikinojo nedarbingumo ar dalyvumo lygio, jo priežasties, atsiradimo laiko ar termino nustatymo pagrįstumą ir teisėtumą asmeniui, turinčiam teisę gauti ar gaunančiam ligos išmoką, negalios (netekto darbingumo) pensiją ar kitą išmoką, kurių skyrimas ir (ar) mokėjimas pavestas Fondo administravimo įstaigoms, Fondo administravimo įstaiga turi teisę pasitelkti universitetinių ir respublikinių ligoninių, teikiančių antrinio ir tretinio lygio specializuotas asmens sveikatos priežiūros paslaugas gydytojus specialistus dėl papildomo asmens sveikatos ištyrimo. Gydytojų specialistų išvada Fondo administravimo įstaigoms yra privaloma. Įvertinusi gydytojų specialistų išvadas, Fondo administravimo įstaiga priima sprendimą dėl asmens laikinojo nedarbingumo ir ligos išmokos mokėjimo.

Elektroninių nedarbingumo pažymėjimų išdavimo taisyklės įteisintos Elektroninių nedarbingumo pažymėjimų bei elektroninių nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimų išdavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-533/A1-189 „Dėl Teisės aktų, susijusių su elektroniniais nedarbingumo pažymėjimais bei elektroniniais nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimais, patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės). Šių Taisyklių laikymąsi turi teisę kontroliuoti Fondo valdybos ir jos teritorinių skyrių vyriausieji specialistai (nedarbingumo kontrolei) (Taisyklių 8 punktas). Ginčijamus apdraustųjų asmenų ir bedarbių laikinojo nedarbingumo ekspertizės klausimus nagrinėja ir sprendžia Fondo valdyba (Taisyklių 117 punktas).

Visų pirma pabrėžtina, kad asmens sveikatos būklės ir darbingumo vertinimas bei tai patvirtinančio dokumento išdavimas yra išimtinai gydytojo kompetencija. Už laikinojo nedarbingumo ekspertizės kokybę ir pagrįstumą atsako ją atliekantys gydytojai, todėl ligos išmokų sumos, išmokėtos pagal nepagrįstai išduotus ar išduotus pažeidžiant Taisykles elektroninius nedarbingumo pažymėjimus, išieškomos iš asmens sveikatos priežiūros įstaigų (Taisyklių 114 punktas).

Pažymėtina, kad asmenys, kuriems išduoti elektroniniai nedarbingumo pažymėjimai ir kuriems, vadovaujantis Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymu, mokamos ligos išmokos, privalo laikytis nustatytų elgesio taisyklių, nes laikinasis nedarbingumas nėra papildomos atostogos. Laikinojo

nedarbingumo metu asmenys turi visas jėgas sutelkti į savo sveikatą. Elgesio taisyklių nedarbingumo metu pažeidimais laikoma, kai laikinai nedarbingu pripažintas asmuo nesilaiko gydytojo nustatyto gydymo režimo, neatlieka paskirtų procedūrų, vartoja alkoholį ir kitaip svaiginasi, dirba, mokosi kontaktiniu būdu, keliauja, dalyvauja kultūros, sporto, pramoginiuose ar kituose renginiuose arba elgiasi taip, kad jo veiksmai gali užtęsti laikino nedarbingumo trukmę (Taisyklių 51 punktas).

Pažymėtina, kad elgesio taisyklių pažeidimus gali nustatyti ne tik asmens sveikatos priežiūros įstaigos gydytojai ar Fondo valdybos ar jos teritorinių skyrių vyriausieji specialistai (nedarbingumo kontrolei), remdamiesi dokumentais, patvirtinančiais elgesio taisyklių pažeidimus. Elgesio taisyklių pažeidimus gali nustatyti ir darbdaviai, sudarę komisiją (Taisyklių 54 punktas). Jei elgesio nedarbingumo metu taisyklių pažeidimus nustato darbdavys, sudaręs komisiją, jis duomenis apie elgesio nedarbingumo metu taisyklių pažeidimus (asmens vardą, pavardę, gimimo datą, pažeistas elgesio nedarbingumo metu taisykles) ir dokumentus, įrodančius elgesio nedarbingumo metu taisyklių pažeidimus, turi pateikti Fondo valdybos teritoriniam skyriui. Tokiu atveju, jei Fondo valdybos teritorinis skyrius, remdamasis pateiktais ir (ar) gautais dokumentais ir (ar) duomenimis, nenustato pateisinamų priežasčių, jo sprendimu ligos išmoka neskiriama arba jos mokėjimas nutraukiamas nuo pažeidimo padarymo dienos.

Taigi esant elgesio taisyklių nedarbingumo metu nesilaikymo atvejams darbdaviams siūlytume duomenis apie elgesio nedarbingumo metu taisyklių pažeidimus ir dokumentus, įrodančius elgesio nedarbingumo metu taisyklių pažeidimus, pateikti Fondo valdybos teritoriniam skyriui. Esant abejonėms dėl asmenims išduotų elektroninių nedarbingumo pažymėjimų pagrįstumo, darbdaviai ar kiti asmenys taip pat turi teisę kreiptis į Fondo valdybą ar Fondo valdybos teritorinį skyrių dėl šių pažymėjimų išdavimo pagrįstumo patikrinimo.

Dėl ilgai sergančių asmenų Taisyklėse taip pat yra nustatytas kontrolės mechanizmas. Jei asmuo ilgai nepagyja, t. y. jei asmeniui darbingumas yra sutrikęs ir panaudotos visos galimos medicininės priemonės bei jo sveikatos būklė atitinka bent vieną iš Bazinio dalyvumo kriterijų, jis sveikatos priežiūros įstaigų Gydytojų konsultacinės komisijos (toliau – GKK) turi būti siunčiamas dalyvumo lygiui nustatyti į Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą ne vėliau kaip po 122 kalendorinių dienų, jei darbingumas buvo sutrikęs nepertraukiamai, arba ne vėliau kaip po 153 kalendorinių dienų, jei darbingumas buvo sutrikęs su pertraukomis per paskutinius 12 mėnesių (Taisyklių 36 punktas).

Jei asmens darbingumo sutrikimas yra laikinas ir jo sveikatos būklė neatitinka Bazinio dalyvumo kriterijų, aukščiau numatyti terminai netaikomi ir

toks asmuo į Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą nesiunčiamas, o elektroninis nedarbingumo pažymėjimas gali būti išduotas ilgesniam nei 122 dienų (ar 153 dienų, jei darbingumas buvo sutrikęs su pertraukomis per paskutinius 12 mėnesių) terminui, tačiau tokiu atveju išduodant elektroninį nedarbingumo pažymėjimą ilgesniam terminui, asmens sveikatos būklė bei darbingumas vertinami GKK posėdyje dalyvaujant ir Fondo valdybos ar jos teritorinio skyriaus vyriausiajam specialistui (nedarbingumo kontrolei) (Taisyklių 37 punktas).

Kaip minėta, Valstybinio socialinio draudimo įstatyme įtvirtinta Fondo valdybos pareiga organizuoti ir vykdyti laikinojo nedarbingumo pagrįstumo ir teisėtumo tikrinimus, o Fondo valdybos teritoriniams skyriams yra pavesta kontroliuoti nedarbingumo pažymėjimų išdavimo ir tęsimo teisėtumą bei pagrįstumą (laikinojo nedarbingumo nustatymo teisėtumą ir pagrįstumą). Tad Jūsų prašomą informaciją apie konkrečias elektroninių nedarbingumo pažymėjimų išdavimo pagrįstumo kontrolės priemones, jų rezultatus, nustatytus pažeidimu ir kitą Jūsų prašomą informaciją pagal kompetenciją pateiks Fondo valdyba (Fondo valdybos prašome informaciją pateikti ir Ministerijai).

Be to, atsižvelgiant į tai, kad elektroninių nedarbingumo pažymėjimų išdavimo ir kontrolės sistemoje labai svarbų vaidmenį turi GKK, papildomai Sveikatos apsaugos ministerijos prašytume atsižvelgti į Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos keliamą problematiką, svarstant GKK funkcijų atsisakymo ar optimizavimo klausimą, taip pat svarstant galimybę darbuotojams gauti ligos išmoką pirmosiomis ligos dienomis nesikreipiant į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

Dėkojame už iniciatyvas ir konstruktyvų bendradarbiavimą.

Socialinės apsaugos ir darbo viceministras Saulius Davainis

Vilma Pėčė, tel. +370 658 60 623, el. p. Vilma.Pece@socmin.lt